



COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 9.12.2004  
COM(2004) 795 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD**

**INZAKE DE VOORSTELLEN VAN DE COMMISSIE VOOR ACTIEPLANNEN IN  
HET KADER VAN HET EUROPESE NABUURSCHAPSBELEID (ENB)**

## MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

### INZAKE DE VOORSTELLEN VAN DE COMMISSIE VOOR ACTIEPLANNEN IN HET KADER VAN HET EUROPESE NABUURSCHAPSBELEID (ENB)

#### 1. INLEIDING

In het ENB-strategiedocument van mei 2004<sup>1</sup> werd de wijze beschreven waarop de Commissie de komende jaren het Europese nabuurschapsbeleid wil vormgeven. Dit document vloeide voort uit ruim een jaar van intensieve werkzaamheden na de mededeling van de Commissie “De grotere Europese nabuurschap: een nieuw kader voor de betrekkingen met de oostelijke en zuidelijke buurlanden”<sup>2</sup>. Er werd overleg gepleegd met de lidstaten, de secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger en de partnerlanden. In het strategiedocument uit 2004 werden de doelstellingen en beginselen vastgelegd, evenals het geografische toepassingsgebied en de methoden voor de tenuitvoerlegging van het ENB. De Raad was *“verheugd over het voorstel van de Commissie om het ENB te voeren door middel van actieplannen waarover met de betrokken buurlanden overeenstemming moet worden bereikt”*<sup>3</sup>.

De Commissie heeft sindsdien het overleg afgerond over het eerste pakket ontwerp-actieplannen, die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Raad en vervolgens moeten worden bekrachtigd door de Associatie- of Partnerschaps- en Samenwerkingsraad met elk van de betrokken partnerlanden.

Het doel van deze mededeling is de actieplannen te situeren binnen het Europese nabuurschapsbeleid, vooral gezien de actuele politieke ontwikkelingen in met name Oekraïne.

#### 2. BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN HET ENB

Het ENB biedt de mogelijkheid om de betrekkingen tussen de EU en haar partners te versterken, los van de mogelijkheden waarover de Europese landen beschikken uit hoofde van artikel 49 van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Het ENB is gericht op de buurlanden van de EU die geen deel uitmaken van het huidige toetredings- of pretoetredingsproces.

Het doel van het ENB is de voordelen van de uitbreiding met de buurlanden te delen, door de stabiliteit, de veiligheid en het welzijn van alle betrokkenen te versterken. Door landen steeds nauwer bij de EU te betrekken, wordt een “kring van bevriende landen” tot stand gebracht en wordt het ontstaan van nieuwe scheidslijnen voorkomen. Landen kunnen aan verschillende EU-activiteiten deelnemen, door middel van het opvoeren van de samenwerking op politiek en economisch vlak, op het gebied van veiligheid alsook op het gebied van onderwijs en cultuur. Door nauwere betrekkingen met de partners streeft de EU naar grotere betrokkenheid

---

<sup>1</sup> COM(2004) 373 van 12.5.2004.

<sup>2</sup> COM(2003) 104 van 11.3.2003.

<sup>3</sup> Conclusies van de Raad Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen van 14 juni 2004.

van de partners bij gemeenschappelijke waarden zoals de rechtsstaat, goed bestuur, de eerbiediging van de mensenrechten en de bevordering van goede betrekkingen met de buurlanden.

In het kader van het ENB zal de samenwerking met de partnerlanden op een groot aantal terreinen worden geïntensiveerd, onder meer wat betreft politieke dialoog en samenwerking, handel, aspecten van het beleid met betrekking tot de interne markt, energie, vervoer, de informatiemaatschappij, milieu, onderzoek en innovatie, sociaal beleid en intermenselijke contacten.

Het ENB is volledig in overeenstemming met de doelstellingen van de Europese veiligheidsstrategie (die door de Europese Raad van december 2003 werd bekrachtigd), die als volgt luiden: *“een bijzondere bijdrage te leveren tot stabiliteit en goed bestuur in onze onmiddellijke buurlanden [en] een cirkel van goed bestuurd landen ten oosten van de Europese Unie en langs de Middellandse Zee te bevorderen waarmee wij nauwe banden en een goede samenwerking kunnen onderhouden”*.

Het ENB vormt ook een waardevolle aanvulling op het Barcelona-proces doordat elke partner nauwere betrekkingen met de EU kan ontwikkelen naar gelang van zijn specifieke behoeften en capaciteiten.

### **3. ACTIEPLANNEN**

De actieplannen vormen een eerste stap op weg naar de verwezenlijking van de hierboven beschreven visie. Volgens de conclusies van de Raad<sup>4</sup> moet over deze actieplannen *“met de betrokken buurlanden overeenstemming worden bereikt. De actieplannen moeten een looptijd van ten minste drie jaar hebben en met wederzijdse instemming kunnen worden verlengd. De plannen moeten uitgaan van gemeenschappelijke grondbeginselen, maar verder worden gedifferentieerd naar gelang van de specifieke kenmerken van elk buurland, de daar lopende hervormingsprocessen en de betrekkingen met de EU. De actieplannen moeten breed van opzet zijn, maar tegelijkertijd duidelijk een beperkt aantal hoofdprioriteiten stellen en een reële stimulans voor hervormingen bieden. De actieplannen moeten waar mogelijk ook bijdragen tot regionale samenwerking.”*

De eerste actieplannen die werden voorgesteld zijn ontwikkeld in samenwerking met partners waarmee de EU een associatieovereenkomst of een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten die in werking is getreden: Jordanië, Moldavië, Marokko, Tunesië, Oekraïne, Israël en de Palestijnse Autoriteit. Ter voorbereiding op de actieplannen stelde de Commissie landenverslagen op, op grond waarvan voor ieder land de prioriteiten werden vastgesteld. De Commissie heeft met alle partners in de loop van 2004 verkennende gesprekken gehouden, in nauwe samenwerking met de lidstaten. Aan dit overleg werd telkens deelgenomen door het voorzitterschap van dat moment, het secretariaat van de Raad en vertegenwoordigers van de secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger Solana.

De intensiteit en het ambitieniveau van de betrekkingen verschillen per ENB-partner, naar gelang van de mate waarin er sprake is van daadwerkelijk gemeenschappelijke waarden, de bestaande betrekkingen met elk land, de behoeften en capaciteiten van het land en de

---

<sup>4</sup> Conclusies van de Raad Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen van 16 juni 2003 en 14 juni 2004.

gemeenschappelijke belangen. De aan de specifieke situatie van ieder land aangepaste actieplannen omvatten een aantal prioriteiten die tot doel hebben de inzet voor deze waarden te versterken, bijvoorbeeld versterking van de democratie en de rechtsstaat, eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, waaronder persvrijheid en vrijheid van meningsuiting, rechten van minderheden en de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld. Er wordt ook gestreefd naar een verbintenis tot bepaalde essentiële aspecten van het externe optreden van de EU, onder meer de strijd tegen terrorisme en de proliferatie van massavernietigingswapens en inspanningen om conflicten op te lossen. De actieplannen zouden grensoverschrijdende samenwerking moeten bevorderen. Daarbij zal rekening worden gehouden met de ervaringen met het structuurbeleid.

De in het actieplan geformuleerde individuele prioriteiten moeten zowel ambitieus als realistisch zijn en moeten zo exact en specifiek mogelijk worden geformuleerd om concrete follow-up van en toezicht op de verbintenissen van beide partijen mogelijk te maken.

De Commissie zal de ontwerp-actieplannen ter informatie zenden aan het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

De juridische grondslag voor de werkzaamheden met ieder partnerland wordt gevormd door de geldende associatieovereenkomst of partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst. Nadat de lidstaten de actieplannen hebben goedgekeurd, zullen ze worden bekrachtigd door de betrokken Associatieraad of Partnerschaps- en Samenwerkingsraad. Hiertoe doet de Commissie een voorstel voor een besluit van de Raad betreffende het door de Europese Gemeenschap en haar lidstaten in te nemen standpunt in de relevante Associatieraad of Partnerschaps- en Samenwerkingsraad over de goedkeuring van een aanbeveling voor de tenuitvoerlegging van het betreffende actieplan.

Daarna zullen de in het kader van deze overeenkomsten opgezette gezamenlijke organen (Associatie- of Samenwerkingsraden, Associatie- of Samenwerkingscomités en subcomités) de werkzaamheden voortzetten en toezicht houden op de tenuitvoerlegging van de actieplannen. Op de voortgang met betrekking tot de overeengekomen doelstellingen zal worden toegezien door de bij de relevante Associatie- of Partnerschaps- en Samenwerkingsraad ingestelde organen, waarin de partnerlanden, de lidstaten, de Europese Commissie en het secretariaat van de Raad zijn vertegenwoordigd. De structuren in het kader van deze overeenkomsten, met name de subcomités, worden herzien om ervoor te zorgen dat alle prioriteiten in de actieplannen goed tot uiting komen.

De Commissie zal periodieke verslagen opstellen over de voortgang en over gebieden waarop verdere inspanningen nodig zijn. Daarbij zal de Commissie de partnerlanden uitnodigen informatie te verstrekken en waar nodig ook een beroep doen op de deskundigheid van andere organisaties, zoals de Raad van Europa, de OVSE, VN-organen en internationale financiële instellingen. Voor de landen waarop deze actieplannen betrekking hebben, is de Commissie van plan in de loop van 2006 een eerste pakket voortgangsverslagen aan de Raad voor te leggen, en een tweede pakket in 2007. Evenals in eerdere werkzaamheden met betrekking tot het ENB, zal de Commissie de secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger om een bijdrage vragen voor vraagstukken op het gebied van de politieke dialoog en samenwerking en het GBVB.

Bij eventuele voorstellen voor de verdere ontwikkeling van de contractuele betrekkingen tussen de EU en een partnerland zal rekening worden gehouden met deze verslagen. De Commissie heeft voorgesteld om, afhankelijk van het succes van de tenuitvoerlegging van de eerste actieplannen, de partnerlanden een nieuw en breder contractueel kader voor hun betrekkingen met de EU aan te bieden in de vorm van Europese nabuurschapsovereenkomsten.

Voor de tenuitvoerlegging van de prioriteiten van de actieplannen zal financiële steun worden verleend via de bestaande Meda- en Tacis-programma's. Vanaf het begin van de volgende financiële vooruitzichten heeft de Commissie een nieuw, "beleidsgestuurd" Europees Instrument voor Nabuurschap en Partnerschap (ENPI) voorgesteld, waarin de nadruk zal liggen op het ondersteunen van de tenuitvoerlegging van de ENB-actieplannen.

#### **4. HUIDIGE POLITIEKE CONTEXT**

Oekraïne is een van de partners waarmee in de loop van 2004 werd onderhandeld over een ontwerp-actieplan. Met het actieplan voor Oekraïne wilde de Commissie aantonen dat zij zeer betrokken is bij en zich wil inzetten voor de toekomstige ontwikkeling van het land. De Commissie beveelt de Raad aan het actieplan ter goedkeuring voor te leggen aan de Partnerschaps- en Samenwerkingsraad EU-Oekraïne zodra de ontwikkelingen in Oekraïne tenuitvoerlegging van de bepalingen toelaten. Hiervoor moeten onder andere vrije en eerlijke presidentsverkiezingen worden gehouden overeenkomstig de OVSE-normen.

#### **5. TOEKOMSTIGE ACTIEPLANNEN**

Op voorstel van de Commissie besloot de Raad Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen op 14 juni 2004 Armenië, Georgië en Azerbeidzjan op te nemen in het ENB. Dit vormt een belangrijke stap voorwaarts in de verbintenissen van de EU ten aanzien van de zuidelijke Kaukasus. Dit besluit maakt een aanzienlijk uitgebreid partnerschap in de toekomst mogelijk. Als eerste stap zal de Commissie landenverslagen opstellen die op tijd voor de Europese Raad van maart 2005 zullen worden gepresenteerd. Deze verslagen zullen ook de basis vormen voor een aanbeveling over de vraag of en wanneer actieplannen met deze landen zullen worden opgesteld.

Nu de associatieovereenkomsten tussen de EU en Egypte en Libanon in werking zijn getreden, zal de Commissie deze landen volledig in het ENB integreren en is zij begonnen actieplannen voor deze landen op te stellen. Ook voor deze landen is de Commissie bezig met het opstellen van landenverslagen die op tijd voor de Europese Raad van maart 2005 zullen worden gepresenteerd. Aan de hand hiervan kunnen de prioriteiten worden vastgesteld waarop de actieplannen voor Egypte en Libanon zich zouden kunnen richten.

Het Europese nabuurschapsbeleid staat open voor Belarus en alle landen in het Middellandse Zeegebied, waaronder Libië, zodra zij voldoen aan de voorwaarden.